

LESMAP (S.O.) BIJ DE FILM

DIFRET

VERTONING VAN DE FILM BIJWONEN MET JE KLAS?

Een vertoning van de film kan je aanvragen bij een bioscoop in je buurt. Een overzicht van filmzalen vind je op www.lesseninhetdonker.be via locaties. Meer info ook via www.planbelgie.be.

DIFRET

Lessen in het donker werkte deze lesmap bij de film DIFRET uit in samenwerking met Plan België. Je vindt op de volgende pagina's duiding en pedagogische omkadering voor gebruik in de klas. We hopen dat dit leidt tot een kritische houding bij de leerlingen en een boeiende reflectie op de film en de thematiek.

DOELGROEP
DIFRET:
3^e GRAAD SO

DIFRET is gebaseerd op een waargebeurd verhaal van Hirut, een 14-jarig meisje uit Ethiopië. Deze aangrijpende film plaatst de problematiek van kindhuwelijken in een breder perspectief en draagt bij tot het bevorderen van wereldburgerschap bij je leerlingen.

De lesmap en bijhorende film is een interessant aanknopingspunt om een debat op gang te brengen in de klas over **kinderrechten, het belang van democratie, een rechtstaat, de positie van vrouwen en meisjes, ontwikkelingssamenwerking en nog zoveel meer**. De film toont ons ook een positief verhaal. Want het hoofdpersoon Hirut staat er niet alleen voor. Ze krijgt steun van haar leerkracht en advocaten, en wordt beschermd door de wetten van haar land.

De film stimuleert op die manier ook het kritisch denken, het doorprikken van vooroordelen en een open houding van leerlingen in de samenleving. Dit draagt bij tot het realiseren van de vakoverschrijdende eindtermen in het secundair onderwijs.

Plan België is een ngo voor ontwikkelingssamenwerking.

Doelstelling: de leefomstandigheden van kinderen en hun gemeenschap structureel verbeteren in de armste landen van Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Dat doet Plan via een specifieke aanpak: gezinnen en gemeenschappen concrete oplossingen en mogelijkheden aanreiken, zodat alle kinderen in de gemeenschap een betere toekomst tegemoet gaan. Op die manier maakt de organisatie het verschil voor tienduizenden kinderen, onder meer via kwaliteitsvol onderwijs, betere gezondheidszorg en bescherming tegen misbruik of geweld.

In België informeert en sensibiliseert Plan het grote publiek, via bijvoorbeeld campagnes over onderwijs voor meisjes of over kindhuwelijken. Ten slotte plaatst de organisatie kinderrechten hoog op de agenda van scholen en politici.

Meer info via www.planbelgie.be

cinéart

Inhoudstafel

Infofiche	2
Synopsis	
Technische kaart	
Belangrijke filmprijzen	
Voor je naar de film gaat	
Regie en productie	4
Waar gebeurd	
Cinematografische troeven	
Respect voor traditie	
Opdracht: de vier-vragen-methode	
Hirut en Meaza: twee straffe vrouwen	6
Driefret: DIFRET in 3 straffe scènes	8
De volksrechtbank velt haar oordeel	
De wetsdokter schat de leeftijd van Hirut	
Hirut vraagt aan Meaza waarom ze niet is getrouwd	
Andere oorzaken en gevolgen	
Geen oorzaak zonder gevolg	
Nationale en internationale wetgeving	12
Ten strijde!	
En in andere landen?	
Bibliografie	16
Bijlage 1: Het Kinderrechtenverdrag	17
Bijlage 2: Links met bijkomende informatie	17

Infofiche

Kopieer de infofiche op de volgende pagina voor je leerlingen. Zo zijn ze meteen goed voorbereid op de voorstelling. Ook voor je collega's die de leerlingen vergezellen, kan het een handige leidraad zijn.

INFOFICHE

Ergens in Ethiopië, in een landelijk dorpje op drie uur van Addis Abeba, de hoofdstad van Ethiopië, wordt het veertienjarige meisje Hirut op weg van school naar huis door een groep mannen gekidnapt. De mannen nemen haar mee naar een verlaten hut, weg van haar ouders en haar zussen. Daar wordt ze 's avonds nog bewusteloos geslagen en verkracht door de man die haar als echtgenote wil inlijven. Hirut verzet zich, bemachtigt tijdens een moment van onoplettendheid een geweer en schiet de man neer.

Het meisje wordt beschuldigd van moord en riskeert de doodstraf. De jonge advocate Meaza Ashenafi neemt de verdediging pro deo op zich. Meaza werkt voor Adenet, een organisatie van advocaten die strijden voor gelijke rechten voor vrouwen en meisjes in Ethiopië. Ze argumenteert dat Hirut uit wettelijke zelfverdediging handelde. Meaza beroept zich daarbij op een al bestaande wetgeving, een wetgeving die keihard botst met de diepewortelde patriarchale tradities van het land.

De rechtszaak wordt uiteindelijk, na maandenlang politiek getouwtrek, in het hoogerechtshof beslecht in het voordeel van Hirut. De zaak deed in Ethiopië heel wat stof opwaaien en kostte onder meer het hoofd van de minister van justitie. Dankzij deze rechtszaak is de 'telefa' of het huwen-na-ontvoering nu strafbaar in Ethiopië en is de wettelijke leeftijd om te mogen huwen in het land op 18 jaar vastgelegd.

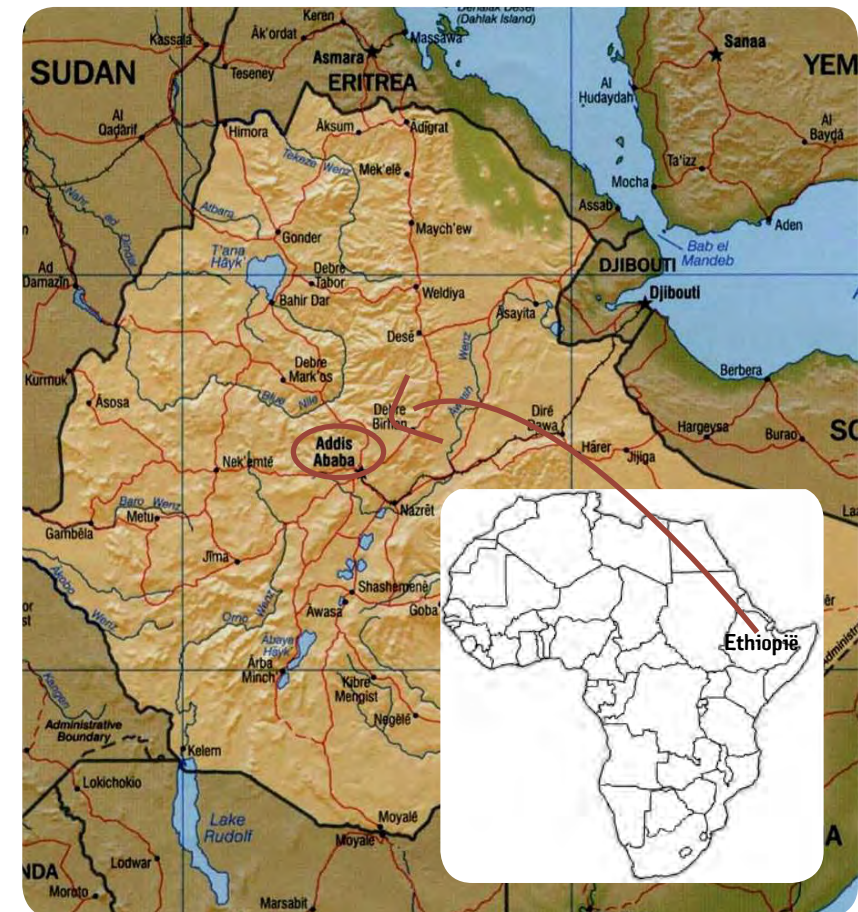
DIFRET is niet alleen een mooie, cinematografisch knap gemaakte film, het is vooral een ontzettend belangrijke film om de kijker te wijzen op de rechten van de vrouw en het meisje in Afrikaanse landen zoals Ethiopië.

De film is gebaseerd op waargebeurde feiten.

Technische kaart

99 minuten, Ethiopië, Verenigde Staten, 2014

Scenario en regie: Zeresenay Berhane Mehari
Producent: Mehret Mandefro, Leelai Demoz
Montage: Agnieszka Glinska
Muziek: David Schommer en David Eggar
Distributie België: Cinéart
Cast: Meron Getnet, Tizita Hagere, Haregewine Assefa, Mekonen Laeake, Brook Sheferaw, Rahel Teshome

Belangrijkste filmprijzen

World Cinema Dramatic Audience Award op het **Sundance Film Festival**

Panorama Audience Award op het **Berlin International Film Festival**

Audience Award op het **Festival du Nouveau Cinema**

Jury Prize op het **Festival de Valenciennes**

Voor je naar de film gaat

-Vraagstuk

Kunnen je leerlingen raden hoeveel meisjes jonger dan achttien per jaar uitgehuwelijkt worden?

Je ziet ze wellicht schrikken wanneer je hen vertelt dat het maar liefst over veertien miljoen meisjes per jaar gaat. Dat zijn meer dan 39.000 meisjes per dag of 27 meisjes per minuut, één meisje om de twee seconden!

-Kindhuwelijk: waarom?

Vraag aan de jongeren waarom zij denken dat er zoveel meisjes zo jong uitgehuwelijkt worden. Schrijf alle ideeën op het bord en bespreek alle antwoorden na de film!

-Twee beelden

Let op **de openings- en slotscène**. Gebruik deze als vertrekpunt om de film te bespreken. Wat zie je in die scènes en wat gebeurt er zoal tussen begin en einde van de film?

-Stellingen aftoetsen

Toets volgende stellingen af bij de leerlingen. Iedereen heeft andere opvattingen over relaties en het huwelijk.

- Ik verwacht later (van mijn partner) dat huishoudelijke taken verdeeld worden en ieder evenveel doet in het huishouden.
- Ik vind het belangrijk dat mijn ouders mijn toekomstige partner goedkeuren.
- Een jongen of een meisje moet maagd blijven tot het huwelijk.
- Ik zou nooit willen trouwen met een man/vrouw met een andere culturele achtergrond (religie, afkomst etc.).
- Vrouwen moeten thuis blijven om voor de kinderen te zorgen.
- Ik vind het belangrijk om met mijn partner te praten over seksualiteit.
- Als een gedwongen huwelijk deel uitmaakt van de culturele traditie van een regio dan moet men dit respecteren.

Insteek!

Geef je leerlingen onderstaande basisinfo mee voor ze naar de film kijken.

Een telefa: De ontvoering van een meisje door een man die als doel heeft haar tot zijn echtgenote te maken, noemen we 'telefa' of het roven van kindbruiden. Het is één van de oudste volkstradities van Ethiopië maar tegelijkertijd een grove schending van kinder- en mensenrechten.

Een patriarchaat is een term die een maatschappij omschrijft waarin vaders, of meer algemeen mannen, een dominante rol innemen. De eeuwenoude traditie in Ethiopië om meisjes te huwen door ze te ontvoeren, is een typisch voorbeeld van een patriarchale traditie.

Een kindhuwelijk is een huwelijk waarin minstens één van beide huwelijkspartners jonger is dan achttien. Kindhuwelijken gebeuren doorgaans gedwongen. Kinderen kiezen natuurlijk niet zelf of, wanneer en met wie ze trouwen. Ze weten niet beter omdat ze onder druk staan van ouders, familie of de gemeenschap.

Wereldwijd zijn één op negen van de meisjes die nu gehuwd zijn, getrouwd voor de leeftijd van vijftien.

Kindhuwelijken komen vooral voor in ontwikkelingslanden: bijna één op drie meisjes die er trouwt is nog minderjarig. Het komt vooral voor in Sub-Saharisch Afrika en Zuid-Azië.

Ethiopië is één van de 20 landen met het hoogste aantal kindhuwelijken. In Ethiopië zijn twee op vijf meisjes gehuwd voor ze achttien zijn en is bijna één meisje op vijf voor de leeftijd van vijftien gehuwd.

(cijfers: UNFPA, Verenigde Naties)

REGIE & PRODUCTIE

Waargebeurd

DIFRET is fictie gebaseerd op een waargebeurd verhaal. Voor de actrice die Hirut speelt mag het verhaal dan wel fictie zijn, voor veel meisjes in Ethiopië is het een harde realiteit. Het ene moment zit je op de schoolbanken en droom je van een studie aan de universiteit in de stad, het andere moment word je op brutale wijze meegenomen door een man die op die manier bij je ouders een huwelijk kan afdwingen.

Wat Hirut meemaakt in de film is dus niet verzonnen maar gebaseerd op wat Aberash Bekele, en met haar vele andere meisjes in Ethiopië, meemaakten. Bekele wist zich echter te verdedigen en doodde haar belager met zijn eigen geweer. De rechtszaak die hierop volgde, zette het ganse land in rep en roer.

Regisseur Zeresenay Mehari, zelf van Ethiopische nationaliteit, studeerde in de jaren '90 in de Verenigde Staten. Het was pas vele jaren later, tijdens een gesprek met de broer van Bekeles advocaat, dat hij dit spraakmakende verhaal op het spoor kwam.

"Ik weet niet of ik deze film ook gemaakt had als ik niet in het buitenland was gaan studeren. Er zijn dingen die je in je eigen land makkelijk over het hoofd ziet: in mijn geval, dat ik deel uitmaakte van een samenleving die het leed van vrouwen in stand houdt door de traditie niet ter discussie te stellen."

De praktijk van 'telefa' of het roven van een kind om haar te huwen, is in Ethiopië bij wet verboden. Maar de culturele traditie zorgt ervoor dat de politie zelden tussenkomt en de situatie tussen de ouders onderling wordt opgelost. Vaak komt daar een bruidsschat aan te pas: de man 'koopt' als het ware het meisje.

Mehari beseftte dat het geen makkelijk verhaal was om te vertellen. *"We zijn er niet trots op",* geeft Mehari toe. *"Daarom wilde ik zorgvuldig omspringen met de nuances van de traditie en de integriteit van de mensen. Want het gaat niet om mijn mening, of hoe het Westen hier tegenaan kijkt. Ik wil deze praktijk laten zien in de context van het land en van de cultuur."*

Cinematografische troeven

Regisseur Zeresenay Mehari en actrice Meron Getnet.

DIFRET is niet alleen een heel belangrijke film, hij mag ook cinematografisch best gezien worden. Zeresenay Mehari filmde DIFRET volledig op 35mm-pellicule. Tegenwoordig worden de meeste films digitaal opgenomen.

"Voorstellingen van Ethiopië, zelfs in documentaires of nieuwsitems, doen de werkelijkheid zelden recht aan", zegt Mehari. *"Er hangt altijd iets van mystiek omheen. Ik wil Ethiopië laten zien zoals de bewoners het kennen: de weidsheid, de waterbronnen die je al van mijlenver kunt zien. Ik wilde reliëf aanbrengen tussen de stad en het dorp."*

De filmstijl is mooi in zijn eenvoud. *"Ik wil dat het publiek met de personages bezig is en niet met de filmmaker",* zegt hij daar zelf over. Geen flitsende beelden of zwierige camerabewegingen dus, maar echte personages in een verhaal dat aan je ribben blijft kleven.

In sommige scènes zoals die van de ontvoering en die waarop Hirut het appartement ontvlucht, knipt Mehari veel sneller tussen beelden en schudt de camera alle kanten uit. Zo maakt hij op een knappe en zintuiglijke manier de angst, de innerlijke chaos en het opgelopen trauma van Hirut voor de kijker voelbaar.

Respect voor traditie

Mehari werkte met een volledig Ethiopische cast. De film wordt dan ook volledig in het Amhaars gesproken. In die taal moeten we dus ook de betekenis achter de titel van de film, DIFRET, gaan zoeken. *“De meest algemene betekenis van DIFRET is ‘durf’, maar in de film wordt het woord tweemaal uitgesproken in zijn tweede betekenis, ‘verkracht worden’”, zegt Mehari. “Zo wordt die betekenis langzaam duidelijk: hoe moedig deze twee vrouwen waren om zo’n hardnekkige traditie aan te vechten.”*

Want de slechterik in DIFRET is noch Hirut, noch de man die haar ontvoert. *“Iemand met de vinger wijzen zal niet helpen”, legt Mehari uit. “Mijn vriend las het script en een van zijn eerste vragen was: ‘wie is de slechterik?’ Als er al een slechterik is, dan is het niet de mens maar de traditie.”*

“Dit is niet gebeurd omdat de mannen slecht zijn”, zegt Mehari. “Ze weten niet beter. Ze kregen de traditie mee van hun ouders en zetten die verder.” Hij vond het dan ook zeer belangrijk dat ze op die manier werden gefilmd.

Opdracht: de vier vragen-methode

De vier vragen-methode is een eenvoudige en doeltreffende manier om een inventaris te maken van wat een film heeft teweeggebracht bij de leerlingen. Wat vonden ze de meest beklijvende momenten uit de film? Hebben ze vragen waar ze mee blijven zitten? En welke vormelijke aspecten zijn hun opgevallen?

De leerlingen verdelen een blad of het bord in vier kolommen, waar ze hun bevindingen noteren rond vier kernwoorden:

1. De film maakt mij...
2. De beste scènes...
3. Vorm...
4. Vragen...

In de **eerste kolom** kunnen ze de emoties kwijt die ze bij de film voelden alsook aspecten die ze goed of slecht vonden.

In de **tweede kolom** schrijven ze alle momenten die hun zijn bijgebleven, die hen het meest aangesproken of getroffen hebben...

De **derde kolom** dient om alle voor hen opvallende aspecten te noteren in verband met geluid, muziek, cameravoering, kleur, licht, acteerprestaties, generiek...

Bij het **onderwerp ‘vragen’** formuleren de leerlingen zoveel mogelijk zaken die ze niet begrepen hebben. Vragen over de inhoud en gebeurtenissen, vragen aan de regisseur, vragen aan de personages, vragen over de maatschappelijke context etc.

Je hebt nu een volledige bespreking voor je: een staalkaart van wat er leeft in de groep rond de film: de sleutelscènes, de emoties, enkele belangrijke vormelijke aspecten, en ook de gestelde vragen zijn geïnventariseerd.

Je kan hier een verwerking aan koppelen: de leerlingen laten verduidelijken wat ze hebben opgeschreven, de andere leerlingen laten reageren... Bij het beantwoorden van de vragen kan je de leerlingen zelf naar oplossingen laten zoeken. Geef hen de nodige duiding mee aan de hand van deze lesmap. Bijf dicht bij het onderwerp en de film.

Mening van enkele jongeren over de film

De film DIFRET was de openingsfilm op het Afrika Filmfestival 2015 in Leuven. Een aantal jongeren van de Youth Board (14-18 jaar) van Plan België waren erbij en getuigen over hun filmervaring.

“De film gaf perfect weer hoe het rechtssysteem er ginder aan toe gaat. Het feit dat mensen de kans niet krijgen om zich goed te verdedigen als ze het geld niet hebben om een advocaat te betalen. Het toont ook aan hoe snel mensen veroordeeld worden terwijl ze zelf eigenlijk niet in fout zijn. De film doet ons hier bij stilstaan en doet ons inzien dat de situatie moet veranderen.” – Karen, 17 jaar

“Ik vond de film zeer realistisch omdat de film minder de feiten opsmukt zoals andere films binnen dit genre en de feiten sober weergeeft. Zo kunnen we de tradities en de ongelijkheid tussen man en vrouw in bepaalde ontwikkelingslanden beter begrijpen. Een prachtige sensibiliseringsfilm.” – Edith, 14 jaar

“Het verschil tussen vrouwen en mannen wordt hier duidelijk in geschetst. Ik vind het een zeer goede film die je laat stilstaan en nadenken over de hele situatie om dan tot actie over te gaan.” – Elise, 17 jaar

HIRUT EN MEAZA: TWEE STRAFFE VROUWEN

DIFRET vertelt over de kracht van twee vrouwen die een vastgeroeste traditie doorbreken.

Hirut Assefa wordt vertolkt door Tizita Hagere, een jong meisje uit Ethiopië. Regisseur Mehari ontdekte haar in een lokale theatergroep, twee weken voor ze startten met filmen. *“We hebben acht maanden auditie gehouden voor de rol van Hirut en we vonden geen jonge meisjes die haar emotioneel zware rol konden dragen”,* zegt Mehari. *“Plots kregen we de kans om een kijkje te nemen in een acteerworkshop die een oude man lang geleden had opgestart en daar zat ze in haar eerste opleidingsmaand.”*

Hirut wordt gearresteerd door de lokale politie en wordt beschuldigd van moord. Meaza krijgt het verhaal te horen en neemt gratis de verdediging op zich. De twee winnen uiteindelijk de rechtszaak, na vele maanden juridisch getouwtrek, op grond van wettige zelfverdediging. Maar Hirut weet dat er weinig zal veranderen. Wanneer Meaza haar aan het einde van de film vraagt waarom ze huilt, antwoordt Hirut: *“Ik heb niet de indruk dat ik gewonnen heb. Ik kan m'n kleine zus niet beschermen. Ze zullen haar uiteindelijk pakken. Ik kan haar niet redden.”*

Hirut is de emotionele motor van de film. Wat zij heeft doorworsteld klinkt na in elke scène van DIFRET. Haar gevoelens gaan van doodsangst bij de ontvoering, over opluchting bij haar vrijlating, tot diepe droefenis wanneer ze beseft dat ze haar zus niet altijd zal kunnen beschermen.

Het valt haar erg moeilijk zich te verzetten, want ze zit gevangen in het keurslijf van de traditie. Ze heeft schrik dat ze haar familie en haar dorp zal ontgoochelen. De traditie wil dat een meisje maagd is voor het huwelijk. Is ze niet langer maagd, dan wordt ze uit haar dorp verbannen en doet ze haar familie oneer aan.

Advocate Meaza Ashenafi en actrice Meron Getnet die haar vertolkt in de film.

Meaza Ashenafi wordt vertolkt door Meron Getnet, een televisiester in Ethiopië. De rol van Meaza is gebaseerd op een echte advocate met dezelfde naam. Zij kwam met haar organisatie, *Ethiopian Women Lawyers Association*, tussenbeide in de rechtszaak over de moord op een man gepleegd door het ontvoerde meisje. De rechtszaak betekende een ommekeer in Ethiopië. Er kwam zelfs een wet die ‘telefa’ of het roven van kindbruiden bestraft met 5 jaar gevangenis.

Meaza staat zowel in het echte leven als in de film symbool voor hoe Ethiopische meisjes door onderwijs beter geïnformeerde beslissingen kunnen nemen. Ze heeft altijd hard gestudeerd. Ontvoerd werd ze nooit omdat ze opgroeide in een gezin met 4 broers. Geen enkele man durfde haar aan te raken.

Meaza is een sterke, onafhankelijke vrouw. Ze werkt hard en klopt veel uren. Ze is nauwelijks thuis. Een leven waarin ze thuis moet blijven voor haar man en haar kinderen zegt haar weinig. Ze vecht liever voor gelijke rechten voor meisjes en vrouwen.

Meaza is de verhalende motor van de film. Zij neemt ons mee van scène naar scène, de stad naar het platteland, en is de drijvende kracht achter het waargebeurde verhaal. Meron Getnet geeft de rol van Meaza een meerwaarde. Ze kruipt in de rol van iemand die op het punt staat geschiedenis te schrijven. Het is haar doorzettingsvermogen die het verhaal gaande houdt. Ze is onverzettelijk, schrikt niet terug van een machtsstrijd met mannen en verliest nooit het groter geheel uit het oog. Ze zet haar tanden in de zaak en zorgt zelfs voor het ontslag van de minister van justitie.

Insteek!

Meaza Ashenafi

Meaza Ashenafi vecht al sinds haar studententijd voor gelijke rechten voor vrouwen in Ethiopië. Ze studeerde rechten aan de universiteit van Addis Ababa en behaalde een master in International Relations and Women's Studies aan de universiteit van Connecticut, Verenigde Staten. In 1995 richtte ze de Ethiopian Women Lawyers Association op (*EWLA* – of *Adenet* in de film) waarmee ze Aberash Bekele (op wie de rol van Hirut is gebaseerd) op basis van wettige zelfverdediging wist vrij te spreken. Ze werkte samen met het Ethiopisch grondwettelijk instituut en hervormde wetten rond onderwijs en vrouwen- en kinderrechten. Vandaag werkt ze samen met de Verenigde Naties en streeft ze naar het verbeteren van Afrikaanse vrouwen- en meisjesrechten. Bovendien geeft ze nog altijd gratis advies aan arme vrouwen die het slachtoffer zijn van onrecht. Ze mocht twee prijzen in ontvangst nemen: de 'Hunger Project's 2003 African Prize for Leadership' en de 'International Women of Courage Award for Ethiopia'.

Opdracht: ga online op zoek

De film is gelinkt aan een waargebeurd verhaal. Ga op zoek naar een nieuwsbericht over deze zaak of een interview met de advocate Meaza Ashenafi. Zoek meer info op over haar organisatie *EWLA*. Wat heeft haar organisatie allemaal verwezenlijkt op vlak van vrouwen- en meisjesrechten in Ethiopië?

DIFRET IN DRIE STRAFFE SCENES

DIFRET is een straffe film met twee straffe vrouwen. Het zal je dan ook niet verbazen dat zowel Hirut als Meaza aan de basis liggen van de drie scènes die we graag verder uitlichten. Het zijn drie scènes die op een perfecte wijze de gelaagdheid en de vele thematieken van DIFRET blootleggen, en die een perfect beeld geven van de **oorzaken** en **gevolgen** van kindhuwelijken. Tegelijkertijd zijn het de meest dankbare scènes om een debat in de klas op weg te helpen.

De volksrechtbank velt haar oordeel

Mannen verzamelen in de schaduw van een eeuwenoude boom. Ze komen samen om te praten over de moord van Tadele. Iedereen luistert naar drie oude mannen die de verzamelde wijsheid van het dorp vertegenwoordigen.

In deze scène vallen Hirut en Meaza net op door hun afwezigheid. De mannen praten om beurt. Ze respecteren elkaars mening en vallen elkaar niet in de rede. Alles lijkt democratisch te verlopen. Tot we beseffen dat op deze volksraad geen vrouwen aanwezig zijn...

Genderongelijkheid en discriminatie zijn één van de vele oorzaken van kindhuwelijken. Dit is een belangrijk probleem binnen een patriarchale (en dus door mannen gedomineerde) samenleving. Meisjes en vrouwen worden in een op mannen gerichte samenleving een lagere sociale status toegeschreven dan mannen en jongens. Dit zorgt er voor dat meisjes niet dezelfde kansen krijgen als jongens. Een meisje wordt vooral gezien als een toekomstige bruid en een toekomstige moeder. Het is als meisje dus heel wat moeilijker om buiten het dorp te gaan studeren of een carrière uit te bouwen.

Terug naar het dorp van Hirut. De vader van Tadele mag als eerste zijn getuigenis afleggen. *“Mijn zoon had maar één wens: het vinden van een vrouw”,* begint hij. *“De traditie wil dat hij haar ontvoert.”* Een andere man geeft de vader gelijk: *“Een ontvoering voor het huwelijk is traditie! Niet alleen hier, op de hoogvlakten doen ze het ook. In het zuiden, in Awasa, ook”,* legt hij uit. *“Ik heb mijn vrouw ontvoerd. Maar ze was redelijk, ze bleef van mijn geweer.”*

Meisjes op jonge leeftijd laten huwen is traditie in Ethiopië. Een hele bevolking van de ene dag op de andere laten inzien dat hun traditie sociaal onrecht in stand houdt, dat doe je niet zomaar. Het thema ligt ook gevoelig. Want veel volwassenen zien een vroeg huwelijk niet als een probleem. Voor hen is een jonge bruid heel gewoon. Het is een vanzelfsprekende manier om het meisje vroeg te leren wat gepast is en haar dienstbaarheid tegenover mannen bij te brengen. Een kindhuwelijk aangaan zien ze niet als een eigen beslissing, het is eerder een na te volgen element uit de traditie.

Plots wijst een van de mannen de leerkracht met de vinger. *“Ik zeg dat het de schuld is van haar leraar. Het zijn de stadsmensen, met hun boeken en hun dassen, die onze tradities kapotmaken.”* Een andere man vult aan: *“Is het dat wat u onze meisjes leert? Ongehoorzaamheid aan mannen? Onze vaders niet respecteren?”* De leraar staat recht. *“Wij leren kinderen lezen en schrijven zodat ze jullie beter kunnen helpen”,* zegt hij.

Een van de gevaarlijkste gevolgen van kindhuwelijken is dat het meisje beroofd wordt van haar recht op onderwijs, van haar recht om bij te leren. Meisjes die trouwen mogen of kunnen niet langer naar school gaan. Veel meisjes maken zelfs de lagere school niet af.

In onderstaande teksten verwijzen we regelmatig naar bepaalde kinderrechten. Ter info kan je ‘Het Kinderrechtenverdrag’ in bijlage 1 bij de hand nemen.

Opdracht!

Het **recht op onderwijs*** is slechts een van de vele artikelen die **Het Kinderrechtenverdrag** rijk is. Kennen de leerlingen er nog enkele? Laat ze raden, maar niet te lang.

Wanneer Meaza een eerste keer het dorp van Hirut bezoekt, zegt de moeder van Hirut plots: *“Het is de schuld van haar vader. Hij drong erop aan dat ze naar school ging. Dit was allemaal niet gebeurd als ze haar ouders thuis had geholpen zoals ik, toen ik klein was.”*

*Zie ook artikel 28 van **Het Kinderrechtenverdrag** in bijlage.

De moeder van Hirut is begaan met de veiligheid van haar dochter. Ze heeft schrik dat haar dochter ontvoerd of verkracht zal worden op weg naar school. Bovendien ziet ze er de zin niet van in om Hirut naar school te laten gaan. Dit is een gevolg van de traditie, maar het helpt ook mee de traditie in stand te houden. Waarom zouden meisjes als Hirut nog naar school gaan? Haar familie en het dorp verwachten dat ze haar functie als moeder en echtgenote opneemt. Naar school gaan wordt in die zin niet als nuttig gezien en is zelfs gevaarlijk. Meer zelfs, school lijkt de ouders vaak niet meer dan een nutteloos en duur extraatje.

Daarna is het de beurt aan de vader van Hirut om te getuigen. Iedereen luistert aandachtig. *“De oudste liet zich ontvoeren. Ik liet haar gaan om een bloedbad te vermijden”,* begint hij. *“Maar Hirut is een moeilijke dochter, ze is zo koppig als een ezel. Ze dacht alleen aan naar school gaan zodat ze ooit naar de universiteit in de stad zou kunnen. Ze wou niet eindigen zoals haar zus.”*

Hirut ziet de meerwaarde van scholing wel in. Onderwijs is net de manier bij uitstek om het probleem bespreekbaar te maken. Veel meisjes weten niet dat het bij wet verboden is om een kind te huwen. Meisjes die langer naar school gaan, hebben de kennis en het zelfvertrouwen om hun eigen keuzes te maken. Zoals de keuze wanneer en met wie ze huwen of kinderen krijgen. *“De cyclus moet op een gegeven moment toch eens doorbroken worden”,* zegt regisseur Mehari. *“We moeten inzetten op onderwijs. Ik hoop dat deze film daarbij helpt.”*

De volksrechtbank veroordeelt de vader van Hirut tot het betalen van een geldsom. Hirut wordt verbannen tot ver buiten het dorp. Interessant is nog de omschrijving van de uitspraak: Hirut wordt als dader neergezet, Tadele als het slachtoffer.

De wetsdokter schat de leeftijd van Hirut

Meaza neemt het gezin van Hirut mee naar het politiekantoor. Ze eist de voorlopige vrijlating van Hirut zodat het meisje medische zorg kan krijgen. Maar hiervoor moet Meaza kunnen bewijzen dat Hirut minderjarig is. Hirut zegt dat ze 14 jaar is. Haar ouders zeggen ook dat ze 14 is. Zelfs op het officiële document van haar doopsel staat dat Hirut 14 jaar is.

Maar Gizaw, de procureur, ziet het anders: *“Hirut is 18, op een paar maanden na.”* De wetsdokter moet duidelijkheid brengen. *“Ik heb de gedetineerde onderzocht”,* zegt Dr. Tamrat. *“Het is duidelijk dat ze in haar late tienerjaren zit. Dat zie je zonder wetenschappelijk bewijs”,* gaat hij verder. *“Ze is goed ontwikkeld.”* Gelukkig heeft Meaza haar antwoord klaar: *“Het is beledigend haar leeftijd te bepalen op grond van haar ontwikkelde boezem.”*

Beledigend, zeker, maar ook discriminerend. Net als in de scène hierboven, waar vrouwen compleet afwezig waren, tonen deze opmerkingen aan hoe diepgeworteld de ongelijkheid tussen meisjes en jongens wel is. Meisjes moeten kinderen krijgen en opvoeden. De mannen zien een ontwikkelde boezem dan ook als teken dat Hirut klaar is om kinderen op te voeden.

Wist je dat...

Alle rechten van **Het Kinderrechtenverdrag** gelden voor alle kinderen, zonder uitzonderingen. Zie artikel 2.

Hirut vraagt aan Meaza waarom ze niet is getrouwd

Meaza neemt Hirut mee naar haar appartement in de stad. Wanneer de twee samen iets eten, vraagt Hirut plots: *“Waarom bent u niet getrouwd? Bent u een slechte vrouw?”* Meaza schrikt. *“In het dorp wordt een meisje dat trouwt en die geen maagd is, verjaagd door de man. Ze mag niet meer terugkeren naar de familie. Ze wordt de schande van de familie en moet alleen wonen”,* vertelt Hirut. *“Hebt u uw familie ont-eerd?”*, vraagt Hirut ten slotte.

Een kindhuwelijk kan in de Ethiopische culturele traditie een beschermende rol spelen. Vele gemeenschappen zien een kindhuwelijk als een goede manier om het meisje en haar familie te beschermen. Seks of een zwangerschap voor het huwelijk betekenen een grote schande in Ethiopië. Je kind uithuwelijken kan die schande in je familie voorkomen.

“Ik ben geen maagd meer”, zegt Hirut voor ze in tranen uitbreekt. *“Wat gaat er met mij gebeuren?”* In haar stem klinkt angst. Angst voor wat er met haar zal gebeuren maar ook angst om haar familie oneer aan te doen.

In sommige Ethiopische gemeenschappen is het voor meisjes een schande om ongehuwd te blijven na hun eerste menstruatie. Daarom nemen veel ouders hun dochter na hun eerste menstruatie van school uit angst voor wat de mannen daarover gaan denken. De ouders voelen zich bijna verplicht om hun dochter uit te huwelijken.

Andere oorzaken en gevolgen

Waarom huwen kinderen met volwassenen? Er is natuurlijk niet één oorzaak. Vele afzonderlijke sociale, culturele, politieke en economische redenen liggen mee aan basis van het probleem.

Bovendien wordt over een kindhuwelijk nooit buiten de privésfeer van de familie of het gezin gepraat. Niet omdat het gezin zich schaamt, maar vooral omdat het gezin dit niet als een probleem ziet.

Een kindhuwelijk is een onderdeel van de Ethiopische cultuur. En culturele tradities moeten worden beschermd. Maar een kindhuwelijk heeft niet alleen fysieke en psychische gevolgen voor het meisje. Door een kindhuwelijk verliezen meisjes ook nog eens de kans op een verdere scholing en zelfontplooiing.

Een andere oorzaak is armoede. **Armoede speelt een belangrijke rol in de beslissing van de ouders om een meisje uit te huwelijken.** Een dochter die het huis verlaat betekent een mond minder te voeden. En een uitzicht op vele kinderen en kleinkinderen die de familie van haar ouders steunen. Bovendien betaalt de man die een meisje ontvoert vaak een bruidsschat volgens de tradities.

Geen oorzaak zonder gevolg

Een van de belangrijkste gevolgen is het beroven van de vrijheid op onderwijs, op ontwikkeling en zelfontplooiing. **Maar er zijn ook fysieke en psychologische gevaren*.** Een meisje dat in haar kinder- of tienerjaren trouwt, heeft al op vroege leeftijd seks en wordt zwanger terwijl haar lichaam hier nog niet klaar voor is. Complicaties bij de bevalling zorgen dan weer voor een hoog sterftecijfer.

Een meisje dwingen tot een huwelijk of tot geslachtsgemeenschap komt neer op een evidente vorm van psychologisch geweld. Kindbruiden zijn vaker het slachtoffer van fysiek geweld zoals slagen, verwondingen, seksueel misbruik en posttraumatische stress.

*Zie ook artikel 19 van **Het Kinderrechtenverdrag**: bescherming tegen mishandeling.

Wist je dat...

-het gebrek aan volledige toestemming voor het huwelijk of voor geslachtsgemeenschap niet alleen een vorm van psychologisch geweld is, maar tegelijkertijd een **schenking van artikel 12, het recht om gehoord te worden, van Het Kinderrechtenverdrag?** En artikel 13, de vrijheid van meningsuiting.

-het toebrengen van psychologisch of fysiek geweld een schending is van artikel 19, het recht op bescherming? Je kan alle artikelen nalezen in bijlage op deze lesmap!

Jong gehuwde meisjes hebben meer zwangerschappen. Ze hebben minder informatie over hun rechten en hun gezondheid en ze hebben minder toegang tot kwaliteitsvolle, medische zorg. Bovendien is overleg binnen een gedwongen huwelijk heel moeilijk waardoor risico's als hiv-infecties of andere seksueel overdraagbare ziektes erg hoog liggen. **Kortom, ze zijn minder goed geïnformeerd dan vrouwen die op latere leeftijd huwen.**

De omstandigheden van een kindhuwelijk tonen veel gelijkenissen met slavernij. Ontvoering en opsluiting, ontbreken van toestemming en ontbreken van de mogelijkheid om het huwelijk te beëindigen zijn slechts enkele van de raakpunten met slavernij.

NATIONALE EN INTERNATIONALE WETGEVING

Kindhuwelijken zijn een schending van mensen- en kinderrechten. Bovendien is een kindhuwelijk een vorm van genderongelijkheid. Zo is 'telefa' of bruidroven een schending van maar liefst 4 internationale wetten:

- Het **Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind** uit 1989 stelt dat kinderen recht hebben op een specifieke verzorging en bescherming die verschilt van volwassenen. Dit verdrag dringt aan dat voor zowel jongens als meisjes de minimumleeftijd om te huwen zonder ouderlijke toestemming op 18 moet liggen. Ook andere rechten zoals het recht op bescherming, recht op onderwijs, het recht op gezondheid, recht om gehoord te worden en seksuele en reproductieve rechten worden bij kindhuwelijken vaak geschonden.
- Het **Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen** uit 1979 vraagt om gelijke rechten voor mannen en vrouwen. Dit geldt ook voor 'het recht om in het huwelijk te stappen'. Vrouwen moeten hun huwelijkspartner dus vrij kunnen kiezen.
- De **Universele Verklaring van de Rechten van de Mens** uit 1948 stelt dat een huwelijk moet gebaseerd zijn op 'bewuste en wederzijdse toestemming' van de echtgenoten.
- Het regionale verdrag '**African Charter on the Rights and Welfare of the Child**' uit 1989 verbiedt kindhuwelijken en vraagt aan de staten om de minimumleeftijd op 18 jaar vast te leggen.

Gelukkig is er dankzij mensen als Meaza Ashenafi in Ethiopië heel wat aan het veranderen. Dankzij Meaza wijzigde de Ethiopische familiewet en werd de legale leeftijd om te trouwen opgetrokken van 10 tot 18 jaar. Bovendien zorgde de gewonnen rechtszaak van Hirut voor een wet die bruidsontvoeringen illegaal en strafbaar maakte. 'Telefa' bekoop je ondertussen met vijf jaar gevangenisstraf.

Ook Meaza wijst traditie en gewoonte met de vinger: *"Ik denk dat tradities goed zijn, maar we hoeven niet te leven met de slechte gewoontes zoals vaginale verminking, huishoudelijk geweld en kindhuwelijken", zegt Meaza. "Het druist in tegen de ontwikkeling van het kind en het is nefast voor het onderdrukken van armoede. Waarom zouden we deze gewoontes moeten behouden?"*

Hoewel de minimum huwelijksleeftijd in Ethiopië wettelijk is vastgelegd op 18 jaar, is de praktijk van gedwongen kindhuwelijken nog wijdverspreid. **Het veranderen van de gewoontes en de tradities van mensen is nog iets helemaal anders dan het veranderen van de wet.** *"Het veranderen van de mensen is nog een heel ander paar mouwen, want, net als in vele andere ontwikkelingslanden, bestaan er wel wetten en een beleid", zegt Meaza, "maar om die wetten toe te passen, is er infrastructuur, kennis en kunde nodig."*

In Ethiopië ontbreken de mechanismen om de wetten te handhaven. *"We creëren wetten die navolging geven aan internationale wetten maar we hebben geen rechtbanken om deze wetten te interpreteren of toe te passen", zegt Meaza. "We hebben geen mensenrechtencommissie en geen ombudsman."* Er is dus nog heel wat werk aan de winkel.

Opdracht: zoektocht naar sterke beelden

Ga op zoek naar een nieuwsbericht of filmpje uit de actualiteit waarbij rechten van meisjes en/of vrouwen niet worden gerespecteerd. Waarom heb je dit gekozen? Wat denk jij hiervan? Hoe kunnen we dit veranderen? Je kan ook op zoek gaan naar campagne filmpjes die kindhuwelijken aan de kaak stellen. Gebruik Youtube!

De kracht van gewoonte

Een van de belangrijkste struikelblokken in het verminderen van kindhuwelijken in Ethiopië is het gewoonterecht. Naast de internationale en nationale wetgeving heeft het gewoonterecht een zeer belangrijke invloed in de gemeenschappen in Ethiopië, zeker op het platteland, bijvoorbeeld in het dorp van Hirut.

Gewoonterecht is een recht dat vaak van generatie op generatie mondeling wordt doorgegeven. Je kan het dus zien als een traditie waaraan men verantwoording verschuldigd is. Ook bij ons in West-Europa was gewoonterecht eeuwenlang de dominante rechtsbron tot het verdrongen werd door de wetten zoals we die vandaag nog steeds kennen.

De Ethiopische plattelandsgemeenschap zal eerder geneigd zijn een beroep te doen op het gewoonterecht dan op het moderne recht, zeker als het bijvoorbeeld gaat over familiezaken en huwelijk, zaken die op traditie berusten.

Opdracht: rollenspel in de klas

Organiseer een rollenspel over machtsverhoudingen in de vorm van een fictieve rechtspraak. Verander je klas in een heuse rechtbank! Zo krijgen je leerlingen inzicht in de verschillen tussen het internationale, nationale en gewoonterecht.

Een jong meisje wordt ontvoerd om uitgehuwelijkt te worden. Zij slaagt erin om te ontsnappen en uit zelfverdediging doodt ze de man die met haar wou trouwen. Ze wordt beschuldigd van moord.

Je organiseert een fictieve rechtzaak om te beslissen over het lot van het meisje. Je verdeelt de leerlingen in groepjes die de verschillende machtshebbers vertegenwoordigen. Elke groep bereidt enkele argumenten voor om zijn standpunten te verdedigen. Daarna kan je als leerkracht het debat in goede banen leiden en rechter spelen. In bijlage vind je links naar informatie over de verschillende wetten die je nodig hebt.

Advocaten: zij verdedigen de rechten van vrouwen en kinderen. Hun argumenten zijn gebaseerd op de nationale en internationale wetgeving.

- Universele Verklaring van de Rechten van de Mens
- Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen
- Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind

Leiders van de gemeenschap: zij vertegenwoordigen het gewoonterecht dat beïnvloed is door de traditie. Op het platteland heeft deze rechtspraak vaak meer invloed dan het nationaal en internationaal recht.

Politie: zij vertegenwoordigen de officiële veiligheidsmacht in het land en proberen de nationale wetgeving toe te passen. Zij houden geen rekening met de context en/of de voorwaarden waarin deze moord heeft plaatsgevonden; ging het bijvoorbeeld om zelfverdediging? Zij beschouwen het meisje als een moordenaar en willen geen voorkeursbehandeling voor het meisje.

Reflectie na het debat:

- Was het moeilijk om deze standpunten te verdedigen?
- Had je het gevoel dat je veel invloed had?
- Waarom is het zo moeilijk om de nationale en internationale wetgeving te respecteren?
- Welke kinderrechten worden hier niet gerespecteerd (in bijlage op deze lesmap)?

Ten strijde!

Wat kunnen we doen? **Eerst en vooral moeten we het probleem bespreekbaar maken.** Dit is niet eenvoudig. Veel mensen, zowel vader als moeders, zien kindhuwelijken niet als een probleem. Onderwijs en het verspreiden van informatie (wat we sensibiliseren noemen of iemand bewust maken van iets) zijn daarom van levensbelang. **De meerwaarde van het onderwijs moet duidelijk worden gemaakt.** Een goede opleiding helpt niet alleen de ouders en het gezin maar ook de gemeenschap en het land: hoger opgeleide meisjes raken sneller aan betaalde jobs, wat opnieuw een economische meerwaarde kan betekenen voor hun gezin, familie, gemeenschap en land op weg naar welvaart.

Surftip: Ontdek wat Plan Ethiopië doet via Youtube: zoek op volgende zoekterm *'The story of Sintayehu & A piece of paper to escape early marriage'*

Opdracht: ga creatief aan de slag

Wat zou jij doen om het probleem bespreekbaar te maken en de aandacht van de media te krijgen, zowel nationaal als internationaal? Ontwerp een campagne met een eigen, gevatte slogan en neem het zelf op voor alle jonge meisjes in Ethiopië! We geven er al eentje mee: *"Te jong om uit te gaan, oud genoeg om te trouwen."*

En nu is het aan jou! Laat je inspireren door Plan België. Surf naar www.planbelgie.be, klik op de campagne tegen kindhuwelijken en ontdek wat Plan België allemaal doet. Of, nog belangrijker, ontdek wat jij kan doen.

We geven graag al een voorbeeld van een concrete campagne van Plan België mee: **Tijdens de zomerfestivals van 2015 sensibiliseert Plan België het grote publiek met een leuke 'street art' actie tegen kindhuwelijken.**

De volgende stap is politieke steun. **De stem van vele miljoenen meisjes wordt te weinig gehoord.** Politici moeten deze 'stille massa' een podium geven. Internationale verdragen moeten worden omgezet in nationale wetten (zoals het beschermen van rechten van meisjes, het vaststellen van de minimumleeftijd voor een huwelijk, nl. op 18 jaar etc.) en er moet geld vrijkomen om de wetten te doen naleven.

De Ethiopian Women Lawyers Association, de organisatie waar Meaza Ashenafi medeoprichtster van is (in de film heet de organisatie Adenet), zette alvast de eerste stappen. Ze helpt gemeenschappen, lokale besturen en religieuze instellingen om toe te zien op het naleven van de wettelijke huwelijksleeftijd van 18 jaar.

In eigen land heeft Plan België via lobbywerk bij alle politieke partijen ook al veel kunnen bereiken. Het Belgisch parlement heeft een resolutie tegen kindhuwelijken gestemd en in zijn beleidsnota voor ontwikkelingssamenwerking heeft de minister zich geëngageerd om de strijd tegen kindhuwelijken op te voeren.

En in andere landen?

Campagne tegen kindhuwelijken.

Kindhuwelijken blijven natuurlijk niet beperkt tot Ethiopië. **Het is een wereldwijd fenomeen.** In 2010 werden wereldwijd tussen 62 en 67 miljoen 20 tot 24-jarige vrouwen geteld die als minderjarige huwden. De UNFPA (United Nations Population Fund) voorspelt dat, als we niet ingrijpen, dit cijfer kan oplopen tot 142 miljoen meisjes tegen het einde van dit decennium. Dat zijn meer meisjes dan er mensen wonen in Italië én Duitsland samen!

Wereldwijd zijn er maar liefst 41 landen met meer dan 30% kindhuwelijken, waarvan de meerderheid in Afrika. In Niger bijvoorbeeld trouwen 75% van de meisjes voor de leeftijd van 18 jaar. Dat is het hoogste percentage kindhuwelijken ter wereld. Mariama ging hetzelfde lot tegemoet. *"Toen ik op een dag thuiskwam van school, vertelden enkele vriendinnen dat er een man op bezoek was bij mijn ouders, om me uit te huwen", vertelt ze. "Ik smeekte mijn oom, die het huwelijk had geregeld, om het huwelijk af te blazen. Op school sprak iedereen me aan over dat huwelijk. Erg gênant, en daarom ben ik uiteindelijk gestopt met school."* (Ontdek haar volledige verhaal op YouTube: zoek op 'Mariama, Niger, 13'. Opgelet, het filmpje is in het Frans en/of Nederlands ondertiteld en het is ook terug te vinden op www.planbelgie.be.)

Hoewel de hoogste percentages kindhuwelijken in West- en Sub-Sahara Afrika worden gemeten, bevindt de grootste groep kindbruiden zich in Zuid-Azië. Zoals in India: volgens de VN wonen 47% van alle kindbruiden in India. *"In een onzeker milieu waar verkrachting en seksueel misbruik gemeengoed zijn, was dit het beste wat ik kon doen",* zegt een 33-jarige boerenvrouw die haar dochter van 15 heeft uitgehuwelijkt aan een 40-jarige man. *"Wie zou er nog met haar willen trouwen als ze verkracht of misbruikt zou worden? Nu heeft ze een echtgenoot die voor haar kan zorgen."* Vrees voor verkrachting is de voornaamste reden waarom jonge meisjes in India worden uitgehuwelijkt.

InstEEK!

Kindhuwelijken kennen vele leeftijden maar ook vele vormen. Een van die vormen is 'shighar' en die is vooral bekend in India. Twee mannen schenken elkaar een bruid door meisjes uit hun familie uit te wisselen. Zo overkwam het ook Ayesha, een meisje van 10 dat door haar vader werd verplicht om een 50-jarige man te huwen. Ayesha was onderdeel van een 'shighar' of een ruil waarbij twee mannen met elkaars dochters trouwden. (Het volledige verhaal en een link naar een lezing vind je door in Google: 'National Geographic, Child Brides' te typen)

Ook in België trouwen meisjes en zelfs jongens nog voor hun achttiende, zonder dat ze daar zelf voor kiezen. Onderzoekster Els Leye (UGent): *'Een Brusselse organisatie meldde minstens tien kindhuwelijken in 2013, een Gentse organisatie vijf à tien gevallen per jaar. Ook in andere grote steden worden door hulpverleners gevallen gerapporteerd.'* Het fenomeen verdient in België ook meer aandacht.

Wist je dat...

... sommige jonge migrantenvrouwen in België eerst een religieus huwelijk afsluiten en pas daarna, wanneer ze meerderjarig zijn, het burgerlijk huwelijk afsluiten (in het stadhuis, bijvoorbeeld). Zo omzeilen ze de wetgeving.

Opdracht!

En wat met de rechten van meisjes en vrouwen in België?

Organiseer een quiz over vrouwenrechten in België. Hieronder heb je al enkele vragen om de quiz op gang te trekken:

- Sinds wanneer is er algemeen stemrecht voor vrouwen in België? 1948
- Sinds wanneer mogen gehuwde vrouwen zonder toestemming van hun echtgenoot een eigen bankrekening openen? 1976
- Sinds wanneer hebben we in België een seksismewet? Sinds 2013! Dit naar aanleiding van de kortfilm *FEMME DE LA RUE*. Dit is een documentaire van Sofie Peeters waarmee ze het seksisme op de straten van Brussel aanklaagt. Je vindt de volledige film terug op YouTube.

BIBLIOGRAFIE

- Website Plan België: <http://www.planbelgie.be> en www.kinderrechtenschool.be
- Website over DIFRET: <http://www.zagrebfilmfestival.com/en/film/difret>
- Website over DIFRET: <http://www.difret.com>
- Website over kindbruiden: <https://www.girlsnotbrides.org>
- Wikipediapagina over DIFRET: <http://en.wikipedia.org/wiki/Difret>
- Artikel De Standaard: http://www.standaard.be/cnt/dmf20150323_01595092
- Artikel over kindbruiden: <http://www.dewereldmorgen.be/artikel/2014/08/20/een-op-drie-kindbruidjes-woont-in-india>
- Artikel over kindbruiden in India: <http://ngm.nationalgeographic.com/2011/06/child-brides/gorney-tekst>
- Artikel: A girl's right to say no to marriage. Working to end child marriage and keep girls in schools. Plan Limited (2013). United Kingdom
- Boek over kindbruiden in België: Étude relative aux Mariages Forcés en Région de Bruxelles-Capitale, Germe, ULB, N. Bensaid (2012)
- Infobundel: Kinderrechten in ontwikkelingssamenwerking. Platform Kinderrechten in Ontwikkelingssamenwerking BTC infocycclus
- Lezing over kindbruiden in India: <http://video.nationalgeographic.com/video/ng-live/sinclairgorney-lecture-nglive>
- Recensie DIFRET: <http://www.theguardian.com/film/2015/mar/05/difret-ethiopian-docudrama-rape-case>
- Recensie DIFRET: <http://variety.com/2014/film/global/sundance-film-review-difret-1201069956/>
- Recensie DIFRET: <http://www.latimes.com/entertainment/movies/la-et-mn-difret-ethiopia-movie-review-20141212-column.html>
- Recensie DIFRET: De Filmkrant, #376, mei 2015, pg. 22
- Interview regisseur: <http://www.latimes.com/entertainment/movies/moviesnow/la-et-mn-sundance-difret-20140122-story.html>
- Interview Meaza Ashenafi en Zeresenay Mehari: http://moveablefest.com/moveable_fest/2014/12/meaza-ashenafi-zeresenay-mehari-difret.html
- Interview Meaza Ashenafi: <http://www.irinnews.org/report/47120/ethiopia-interview-with-meaza-ashenafi-head-of-women-lawyers-association>
- Video Plan Ethiopia: The story of Sintayehu: <https://www.youtube.com/watch?v=Mstjk4UjY04>
- Video Plan Ethiopia: A piece of paper to escape early marriage: <https://www.youtube.com/watch?v=NgRGfQNmNnk>
- Documentaire van Sofie Peeters: Femme de la rue: <https://www.youtube.com/watch?v=1d65LFY3BDc>
- Onderzoek: Gedwongen kindhuwelijken: een blinde vlek in de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Brussel. HIVA & Plan België (2014)
- Onderzoek: Child and forced marriage at the United Nations. Plan International Liaison Office to the United Nations (2012). The international legal frameworks of Child and Forced Marriage. New York.

BIJLAGE 1

Het Kinderrechtenverdrag

- Art. 1. Als je nog geen 18 jaar bent, ben je een kind.
Art. 2. Alle kinderen ter wereld hebben dezelfde rechten.
Art. 3. Je hebt het recht op welzijn.
Art. 4. Je hebt het recht je rechten uit te oefenen.
Art. 5. Je hebt recht op hulp om bij te leren.
Art. 6. Je hebt het recht om te (over)leven.
Art. 7. Je hebt recht op een naam en een nationaliteit.
Art. 8. Je hebt het recht om je identiteit te behouden.
Art. 9. Je hebt het recht om bij je ouders te leven.
Art. 10. Je hebt het recht om met je familie herenigd te worden.
Art. 11. Niemand mag je onrechtmatig naar het buitenland meenemen.
Art. 12. Je hebt het recht gehoord te worden.
Art. 13. Je hebt recht op vrije meningsuiting.
Art. 14. Je hebt recht om te denken wat je wilt en een eigen religie te kiezen.
Art. 15. Je hebt het recht om samen te komen met andere kinderen.
Art. 16. Je hebt recht op privacy.
Art. 17. Je hebt recht op informatie om je te kunnen ontwikkelen.
Art. 18. Je ouders zijn verantwoordelijk voor je.
Art. 19. Je hebt het recht beschermd te zijn tegen alle vormen van misbruik.
Art. 20. Je hebt het recht op bescherming als je geen familie meer hebt.
Art. 21. Je kan geadopteerd worden als aan de juiste regels werd voldaan.
Art. 22. Je hebt recht op bescherming als je vluchteling bent.
Art. 23. Je hebt recht op aangepaste zorg als je een handicap hebt.
Art. 24. Je hebt recht op gezondheidszorg.
Art. 25. Indien je geplaagd bent, heb je recht op een goede instelling.
Art. 26. Je hebt recht op bescherming tegen armoede.
Art. 27. Je hebt het recht je te ontwikkelen in goede omstandigheden.
Art. 28. Je hebt recht op onderwijs.
Art. 29. De school moet je stimuleren om op een goede manier te ontwikkelen.
Art. 30. Je hebt recht op extra bescherming als je deel bent van een minderheidsgroep.
Art. 31. Je hebt het recht om te spelen, op vrije tijd en rust.
Art. 32. Je hebt recht op bescherming tegen kinderarbeid.
Art. 33. Je hebt het recht om beschermd te worden tegen drugs.
Art. 34. Je hebt recht op bescherming tegen seksuele uitbuiting of misbruik.
Art. 35. Niemand mag je ontvoeren, verkopen of gebruiken voor geld.
Art. 36. Je hebt recht op bescherming tegen elke vorm van uitbuiting.
Art. 37. Niemand mag je folteren, levenslang opsluiten of doden.
Art. 38. Je hebt het recht op bescherming tegen oorlog.
Art. 39. Je hebt recht op hulp indien je slachtoffer bent geweest.
Art. 40. Je hebt recht op aangepaste straffen als Kind.
Art. 41. Je hebt het recht te worden beschermd door de wetten van je land.

BIJLAGE 2

Links naar informatie over verschillende wetten, zie rollenspelopdracht

- Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, 1948

Link naar de volledige versie: www.aivl.be/subthema/universele-verklaring-van-de-rechten-van-de-mens-volledige-versie/842

De volledige wettekst van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is een moeilijke tekst. Op de website van Amnesty International vind je een vereenvoudigde versie die makkelijker leest én makkelijker raadpleegbaar is.

- Internationaal verdrag inzake rechten van het kind, 1989 via

<http://kinderrechtenschool.be/kinderrechtenverdrag>

Link naar de eenvoudige versie: www.aivl.be/subthema/universele-verklaring-van-de-rechten-van-de-mens-eenvoudige-versie/841

- Algemene informatie over kinderrechten vind je hier: <http://www.kinderrechtencommissariaat.be/>

- Verdrag inzake de Uitbanning van alle vormen van Discriminatie tegen Vrouwen, 1979

Link naar de volledige versie (Engels):

igvm-iefh.belgium.be/nl/binaries/cedaw%20EN_tcm336-264122.pdf

Informatie over deze wet vind je terug op de website van het Instituut voor de Gelijkheid van Mannen en Vrouwen. Algemene informatie over gender- en vrouwenrechten vind je terug op de website van de Belgische Buitenlandse zaken en Ontwikkelingssamenwerking.

Link Instituut voor de Gelijkheid van Mannen en Vrouwen:

igvm-iefh.belgium.be/nl/actiedomeinen/internationaal/vn/cedaw/

Link Belgische Buitenlandse zaken en Ontwikkelingssamenwerking, thema gender en vrouwenrechten: diplomatie.belgium.be/nl/Beleid/beleidstemas/mensenrechten/specifieke_kwesties/gender_en_vrouwenrechten/

- **Resolutie over kindhuwelijken.** De volledige resolutie vind je terug op de website van De Kamer: [http://www.dekamer.be/doc/flwb/pdf/54/0630/54k0630006.pdf#search="0630/006](http://www.dekamer.be/doc/flwb/pdf/54/0630/54k0630006.pdf#search=)